

“ซูเปอร์ฮีโร่”จากคนดีในอุดมคติ สู่รุ่งอรุณแห่งความวุ่นวาย
“Super heroes” from Ideal good guys
to the Dawn of Chaos.

พิทักษ์ ศศิสุวรรณ*

สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

80 หมู่ 9 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 57100

Pitak Sasisuwan

School of Law, Chiang Rai Rajabhat University

80 moo. 9 Paholyothin Rd., Muang District Chiang Rai Province 57100

เมลติดต่อ: pitak.sas@crru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันพบว่าเหล่าการ์ตูนซูเปอร์ฮีโร่ได้ถือกำเนิดขึ้นมาให้ผู้ชมได้รู้จักและชื่นชมหลายต่อหลายเรื่อง โดยมีการดัดแปลงทำเป็นภาพยนตร์และซีรีส์ฉายทางจอโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งนับวันความนิยมในซูเปอร์ฮีโร่ก็ยิ่งเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดคำถามว่า สิ่งปรากฏในภาพยนตร์ซูเปอร์ฮีโร่เกี่ยวกับกรณีที่อุดมมนุษย์สามารถใช้พลังอำนาจได้อย่างเต็มที่ในฐานะ “คนดี” เข้าจัดการกับ “เหล่าร้าย” และมีโลกมิติแบบราบที่มีเพียงความดีสีขาว และความชั่วอันมืดมิดเท่านั้นเป็นฉากดำเนินเรื่อง บทความนี้จะสะท้อนให้เห็นมุมมองเกี่ยวกับการเป็นคนดี หรือซูเปอร์ฮีโร่ในชีวิตจริงโดยอุปมาผู้เข้าจัดการกับความยุติธรรมในสังคมโดยไม่พึ่งพระบารมียุติธรรมกระแสหลัก เนื่องด้วยความคาดหวังในการให้ความยุติธรรมจากภาครัฐ หรือผู้รักษากฎหมายของบ้านเมืองกำลังก่อตัวขยายแนวเขตแดนมากขึ้นโดยเฉพาะโลกอันไร้พรหมแดนซึ่งความประสงค์และการแสดงเจตนาของปัจเจกชนสามารถจุดระเบิดปรากฏการณ์สันสะเทือนสังคมได้อย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยมีมาก่อน ความคาดหวังนี้เองนำไปสู่การพยายามสร้างแบบบุคคลในอุดมคติเพื่อผดุงความยุติธรรมให้ถือกำเนิดโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งสามารถสะท้อน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำสำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เทียบเคียงได้กับการถือกำเนิดของซูเปอร์ฮีโร่ โดยบทบาทของซูเปอร์ฮีโร่นั้นจะเด่นชัดและชัดเจนขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อกลไกความมั่นคงปกติของรัฐบาลนั้นล้มเหลวลง ก่อให้เกิดภาวะซึ่งซูเปอร์ฮีโร่ต้องแสดงพลังและสามารถเอาชนะศัตรูได้ในที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าประชาชนกลับรู้สึกยินดีต่อการปรากฏกายของซูเปอร์ฮีโร่ จนลืมไปว่าพลังของซูเปอร์ฮีโร่มิได้รับฉันทามติจากประชาชน มิได้มีกฎหมายบัญญัติรับรองอำนาจ อำนาจเหล่านี้ตรวจสอบมิได้ และอำนาจที่กำจัดเหล่าร้ายได้ก็สามารถกลับทำลายประชาชนได้เช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: ซูเปอร์ฮีโร่

Abstract

In present, Super heroes were created to entertain the audiences as a movies, tv series, or comic books. The popularity came with the questions “The use of super powers as the “good guys” to fight “bad guys” in the world of only black and white as the representation of good and evil. This article explores the perspective of being “good guys” or Super heroes in real life by comparing them to the groups of social vigilante that fight crimes and injustice by not depending on the justice system. According to the raised in social expectations of law enforcers especially the world nowadays with no boundary where people’s will were emphasized and recognized ever than before. The collective will of people could impact social stability and called for ideals heroes of justice to emerged in real life. This phenomenon was always occurred when the states’ justice mechanisms failed to function which cause it’s citizen to call for alternative means of upholding justify society that was a hero. The heroes were expected to win over evil at all causes and people salutes the result without considering the sources of their power.

The heroes power were not from any social contract or lawfully legalized by the legislation. Hence, this “power” was not transparent, untouchable and untraceable. It means the possibility in which this “power” might be used against people was as high as it being used for them as well.

keywords: Super heroes

1. บทนำ

แม้ว่าเรื่องราวของซูเปอร์ฮีโร่จะเป็นเรื่องในจินตนาการ และเลื่อนลอยไกลเกินที่จะเชื่อมโยงกับโลกแห่งความเป็นจริง แต่ก็ปฏิเสธมิได้ว่าจินตนาการเรื่องบุคคลสมมตินี้เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลทั้งหลายพยายามสร้างตนเองให้เป็นซูเปอร์ฮีโร่ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งแม้จะมีได้ใกล้เคียงกับพลังอันยิ่งใหญ่อย่างในการ์ตูน หรือภาพยนตร์ แต่ก็มีพลังพอที่จะโยกคลอนความยุติธรรมบางเรื่องในสังคมได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดชัดเจนในกรณีนี้ได้แก่ กรณีเพจนาทส์บิตต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ หรือชมรมต่างๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือพิทักษ์สิทธิของบุคคลในทางคดีความ หรือแม้แต่การใช้กล้องโทรศัพท์ส่วนตัวบันทึกภาพและเสียงคนร้ายเพื่อดำเนินคดี การนำกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง หรือดื้อแพ่งทางกฎหมายเพื่อทวงคืนความเป็นธรรมให้กับกลุ่มของตน เป็นต้น

พลังอันยิ่งใหญ่ของเหล่าซูเปอร์ฮีโร่ในโลกแห่งความเป็นจริงซึ่งมิได้ซับซ้อนหรือเหนือกว่าจินตนาการของมนุษย์แต่อย่างใด แต่กลับเป็นการใช้เทคโนโลยีและทักษะความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อเข้าจัดการปัญหาสังคม อาทิ การใช้โดรนตรวจการณ์ การใช้ความรู้ทางคอมพิวเตอร์ของนักสืบไซเบอร์ การใช้กล้องจากโทรศัพท์มือถือเพื่อถ่ายคลิป ภาพ และเสียงเพื่อใช้ในการจับคนร้าย หรือเจ้าหน้าที่ผู้ทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น

ดังนั้นบทความนี้มีประเด็นปัญหาหลักๆ ที่ต้องการอธิบายว่าพลังของปัจเจกผู้ต้องการเปลี่ยนแปลงโลกให้เป็นไปตามมุมมองที่ตนคาดหวัง ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและลบต่อสังคมเช่นไร

2. แนวความคิดเกี่ยวกับความยุติธรรมจุลประกายซูเปอร์ฮีโร่

เมื่อเกิดการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัย ตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ยุคใหม่ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นจากจินตนาการของนักเขียนสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งตัวอย่างซูเปอร์ฮีโร่ยุคใหม่ได้แก่ กัปตันอเมริกา (Captain America) เป็นตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ที่ปรากฏในหนังสือการ์ตูนอเมริกันซึ่งจัดพิมพ์โดยมาร์เวลคอมิกส์ ตัวละครสร้างโดยนักเขียนการ์ตูน โจ ไชมอน และแจ็กเคอร์บี ปรากฏตัวครั้งแรก

ในหนังสือ กัปตันอเมริกาคอมิกส์ ฉบับที่ 1 ในปี ค.ศ. 1941 กัปตันอเมริกาถูกออกแบบให้เป็นซูเปอร์ฮีโร่ผู้รักชาติที่เคยรบกับฝ่ายอักษะในสงครามโลกครั้งที่สอง และเป็นตัวละครที่นิยมที่สุดของโคมิกส์คอมิกส์ในช่วงสงคราม ในเวลานั้นซึ่งเป็นยุคของสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) กัปตันอเมริกากลายเป็นหนึ่งในการ์ตูน ที่ทรงอิทธิพลมากของสหรัฐ ดังจะเห็นได้ว่าสามารถทำยอดขายสูงมากกว่าหนึ่งล้านเล่มต่อเดือน

เมื่อวิเคราะห์บทบาทของอเวนเจอร์คนแรกอย่างกัปตันอเมริกันที่ใช้อาวุธหลักคือโล่ที่ ปรากฏในฐานะ ‘ผู้ป้องกันหรือปกป้อง’ การถูกลามอำนาจของชาติเยอรมัน โดยกัปตันอเมริกา เป็นผู้สะท้อนให้เห็นว่าซูเปอร์ฮีโร่ในยุคนี้ มักจะเป็นคนดีแบบดีบริสุทธิ์ ทำความดีเพื่อความดี ในขณะที่ฝ่ายตัวร้ายนั้นก็ทำหน้าที่สร้างอาวุธ และทำสงครามเพื่อบุกรุกประเทศศัตรูอย่างอเมริกา ผู้เขียนการ์ตูนได้นำเสนอความร้ายกาจของฝ่ายอักษะอย่างตรงไปตรงมาเรียกได้ว่ามีความปองร้ายฝ่ายกัปตันอเมริกาอย่างสุดขีดจนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่สองจบลง ความจำเป็นของกัปตันอเมริกาต่อสังคมก็น้อยลง บวกกับผู้คนต้องการหลีกเลี่ยงจากภาพอันโหดร้ายในยุคสงคราม กระแสความนิยมของกัปตันอเมริกาก็ค่อย ๆ หายไปในช่วงทศวรรษ 1950 ก่อนจะกลับมาเป็นที่นิยมอีกในสมัยหลังจนถึงปัจจุบันนี้

หากมองทฤษฎีการครอบงำทางวัฒนธรรม (Cultural Imperialism) เราจะเห็นว่า ลักษณะการเติบโตของวัฒนธรรมซูเปอร์ฮีโร่ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ดังนั้นลักษณะการถ่ายทอดทางอุดมการณ์ (Ideology) ของวัฒนธรรมซูเปอร์ฮีโร่ นั้น ก็ย่อมที่จะเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการถ่ายทอดอุดมการณ์ภาพลักษณ์ของ "ความเป็นฮีโร่" ของชนชาติอเมริกัน ที่ว่าด้วยลักษณะพฤติกรรมต่างๆ ของซูเปอร์ฮีโร่อเมริกัน เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง Spiderman ภาพของสไปเดอร์แมนในภาพยนตร์ก็คือซูเปอร์ฮีโร่ผู้มีความรับผิดชอบอันยิ่งใหญ่ในการที่จะช่วยเหลือผู้คนจากเหล่าอาชญากร คำถามก็คือ เหตุใดสไปเดอร์แมนจึงต้องทำหน้าที่คล้าย "ตำรวจ" ทั้งที่โลกนี้มีตำรวจด้วย สิ่งนี้อาจจะตีความได้ถึงลักษณะการทำตัวเป็น "ตำรวจโลก" ของชนชาติอเมริกา ที่ปลูกฝังวิถีคิดแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลัง และการวินิจฉัยของตนเองเป็นหลัก ความเป็นไปได้ที่จะทำให้ผู้รับสารชาวไทยเกิดการปลูกฝังการ "ยอมรับ"

อุดมการณ์ของชาติอเมริกาซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจผู้กุมตลาดภาพยนตร์ (ownership) ไปโดยปริยาย¹

การใช้และตีความกฎหมายที่แตกต่างกันของมนุษยชาติ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และผู้หยิบยกเหตุผลของเรื่องเพื่อหาความชอบธรรม โดยเฉพาะความชอบธรรมในการบังคับใช้กฎหมายของแต่ละรัฐ ซึ่งจะต้องชัดเจนลงไปว่ารัฐของตนจะมีแนวทางการใช้และตีความกฎหมายไปในทิศทางใด

เมื่อพิจารณาถึงวรรณกรรมเกี่ยวกับซูเปอร์ฮีโร่สามารถจำแนกประเภทของแนวความคิดพื้นฐานของการก้าวเข้าสู่การเป็นซูเปอร์ฮีโร่ได้ดังนี้

1. ซูเปอร์ฮีโร่ที่มีแนวความคิดจัดการกับความชั่วร้ายโดยเน้นความมุ่งหมายมากกว่าวิธีการ
2. ซูเปอร์ฮีโร่ที่มีแนวความคิดจัดการกับความชั่วร้ายโดยเน้นว่าวิธีการที่ขอบธรรมจะนำมาซึ่งผลที่ถูกต้อง

ที่บทความนี้จะได้พาทักเน้นหนักก็คือซูเปอร์ฮีโร่ประเภทแรกนี้ เนื่องจากเป็นที่น่าสนใจในแง่มุมของกฎหมาย ความชอบธรรม และความเหมาะสมในทุกมิติซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ก้าวเข้าสู่การเป็นซูเปอร์ฮีโร่ในอนาคต

ในเชิงจิตวิทยาสกอตต์ ที อัลลิสัน (Scott T Allison) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยริชมอนด์ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญคือฮีโร่ว่า “มนุษย์ต้องการฮีโร่เพราะฮีโร่ช่วยหรือทำให้ชีวิตของผู้อื่นดีขึ้นและเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น แต่เรายังต้องการฮีโร่ด้วยเหตุผลที่น่าแปลกใจซึ่งไม่ใช่สิ่งที่เป็นประโยชน์จากการกระทำเยี่ยงวีรบุรุษโดยตรง ฮีโร่ช่วยยกระดับจิตใจ ช่วยเยียวยาความเจ็บปวดทางใจ ช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างผู้คน พวกเขากระตุ้นให้เรากลายเป็นคนที่ดีกว่าเดิมและพวกเขาก็ต้องการให้เรากลายมาเป็นฮีโร่เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเช่นกัน”²

¹ Media Eater [นามแฝง], [Special Report3] Superhero กับสังคมไทย, สืบค้นเมื่อ 13 /12/ 2561, จาก <http://media-eater.exteen.com/20090717/special-report-3-superhero>.

² http://acumen.lib.ua.edu/content/u0015/0000001/0000731/u0015_0000001_0000731.pdf, สืบค้นเมื่อ 01/11/2561

อย่างไรก็ตามนอกจากแรงผลักดันทางจิตวิทยาของสก็อตต์ ที่ อัลลิสัน องค์ประกอบสำคัญที่จะละไว้โดยไม่นำมาพิจารณาประกอบการเข้าสู่กระบวนการเป็นซูเปอร์ฮีโร่ไม่ได้ก็คือ การตระหนักรู้อยู่เสมอว่าตัวตนของเขาหรือเธอเป็น “คนดี” ตามนิยามพื้นฐานของแต่ละสังคมที่ตนมีอยู่ว่าจะให้คุณค่าและนิยามการเป็นคนดีไว้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นการกล่าวอ้างการเป็น “คนดี” ก็เป็นหนทางหนึ่งในการพยายามสร้างความชอบธรรมเพื่อก้าวเข้าสู่ภาวะการณืเป็นซูเปอร์ฮีโร่

จึงเป็นที่แน่ชัดว่าในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะในสังคมไทย การสร้างความแตกต่างในลักษณะเหนือชั้นเพื่อยกระดับทางสังคมย่อมต้องขึ้นอยู่กับว่าผู้นั้นได้สร้าง “ความดี” มากกว่าหรือเหนือกว่าผู้อื่น อันเป็นลักษณะของการ “ผูกขาด” ซึ่งความเป็นเจ้าของความดี และศีลธรรมทั้งมวลไว้กับตนเอง

พัฒนาการของความชื่นชมในตัวซูเปอร์ฮีโร่ค่อยๆ เปลี่ยนไปตามยุคสมัยและอุดมคติของแต่ละสังคม ในยุคสมัยกรีกโบราณ ตัวแทนของผู้ที่จะเป็นฮีโร่หรือวีรบุรุษได้มักจะมีเชื้อมสายเป็นลูกครึ่งมนุษย์กับเทพ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความสูงส่งและมนุษย์มีอาจโต้แย้งคัดค้านได้ ซูเปอร์ฮีโร่ในยุคปรัมปราต้องแสดงถึงความสามารถอันเป็นเลิศ ต้องทนผืนชะตากรรมอย่างทรมาน ต่อสู้กับสัตว์ประหลาดหรือความยากลำบากเพื่อเกียรติยศ และต้องไม่ได้ตายแบบธรรมดาๆ ก่อนได้รับการยกย่องเยี่ยงเทพเจ้า กลายเป็นแบบอย่างให้กับมนุษย์ยกตัวอย่างเช่น เฮอร์คิวลีส (Hercules)³ เทพเจ้ากรีกที่เป็นลูกของเทพซุส และ อัลค์เมนา ผู้เป็นมนุษย์ เฮอร์คิวลีส เป็นฮีโร่ที่มีเรี่ยวแรงและพลังกำลังที่มากล้น รับหน้าที่เป็นตัวแทนของความดี และความเชื่อ ที่ต่อสู้กับเหล่าปีศาจซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งที่ไม่ดี

จะเห็นได้ว่าสังคมในแต่ละยุคนั้นมีความต้องการฮีโร่อยู่ เพราะความศรัทธาในผู้กล้าที่กล้าจะเสี่ยงอันตรายเพื่อคนอื่นโดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่อาจเกิดกับตัวเองรวมถึงเป็นผู้เสียสละที่อุทิศตนเพื่อให้ผู้อื่นมีชีวิตที่ดีขึ้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ความฝันที่มนุษย์จะเป็น “คนดี” และ “ทำดี” ดังซูเปอร์ฮีโร่ จึงเริ่มมีปรากฏร่องรอยมาเนิ่นนานแล้วตั้งแต่ครั้งบรรพกาล วรรณกรรมที่เลื่องลือ

³ <https://th.m.wikipedia.org/wiki/เฮอร์คิวลีส>, สืบค้นเมื่อ 01/11/2561

และสามารถเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการเป็นมนุษย์เหนือมนุษย์ผลงานหนึ่งว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับกษัตริย์นักปราชญ์ ของพลาโต (Plato)⁴ ในหนังสือชื่อ politeia (The Republic) คือ เริ่มต้นจากทฤษฎีของการแบ่งคนออกเป็น 3 ชั้น ดังกล่าวข้างต้น ในสังคมนั้น จะมีกลุ่มหนึ่งที่อุดมด้วยปัญญา หรือความเฉลียวฉลาด (Wisdom) คือรู้ว่าอะไรเป็นธรรมอะไรถูกอะไรผิด ซึ่งในสังคมกรีก ยุคนั้นได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของ Socrates ที่ถือว่าคนที่มีความเฉลียวฉลาดนั้น จะต้องเป็นคนดีด้วยในตัว หรืออีกนัยหนึ่ง เมื่อบุคคลใดรู้ว่าอะไรไม่ถูกแล้ว บุคคลนั้นจะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควรไปด้วย เขาจึงเป็นคนดี คนกลุ่มนี้เองควรจะเป็นผู้ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง เขาจึงจะสามารถจัดสังคมให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นมาได้ บุคคลส่วนนี้จะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นปราชญ์ คือเป็นธรรมราชา (Philosopher King) เพื่อเขาจะได้ขึ้นมาทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองเมื่อถึงเวลา และในหนังสือนี้ได้กล่าวถึงวิธีที่จะอบรมคนที่มี Wisdom ให้เป็น Philosopher King ไว้ด้วย พลาโตตั้งความหวังเอาไว้ว่า วันหนึ่งสังคมคงจะมี Philosopher King ขึ้นมาได้และเมื่อนั้นยุคพระศรีอารีย์ก็มาถึง เมื่อได้ Philosopher King ซึ่งเป็นคนดี รู้อะไรถูกอะไรผิด มีความเป็นธรรมประจักษ์แล้ว กฎเกณฑ์อื่นๆ ก็ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายก็ไม่จำเป็น เพราะเมื่อคนเช่นนี้ตัดสินใจทำอะไรแล้วย่อมจะสอดคล้องกับความเป็นธรรมเสมอ ไม่จำเป็นจะต้องมีกฎหมายใดๆ มาคอยควบคุมการตัดสินใจของเขาอีกการปกครองที่ดีที่สุดจึงไม่ใช้การปกครองโดยกฎหมาย

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้เลิศไปด้วยความสามารถทั้งภายนอก และภายในจิตใจในอันที่จะปกครอง และนำความผาสุกมาสู่โลกมนุษย์หาใช่เรื่องใหม่ แต่มีความพยายามที่จะจัดระเบียบสังคมมนุษย์ตั้งแต่โบราณด้วยการสร้างตัวตนของผู้ปกครองที่ดี หรืออย่างน้อยก็เป็นผู้ที่เที่ยงธรรม ซึ่งเข้าใจได้ว่าเป็นแนวความคิดที่มุ่งใช้ซูเปอร์ฮีโร่ผู้มีความเพียบพร้อมเข้าช่วยเหลืออุดช่องว่างของกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งไม่มีชีวิต แต่ผู้ปกครองที่เที่ยงธรรมตามแนวคิดนี้มีชีวิตจิตใจ มีความเที่ยงธรรม

⁴ ปรีดี เกษมทรัพย์, นิติปรัชญา, พิมพ์ครั้งที่ 11, โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553, หน้า 111-113.

และเมตตา อาจมาบรรณาณาประชาชนผ่านช่วงเวลาที่ยากลำบากในหน้าประวัติศาสตร์ได้

อย่างไรก็ตามมิได้มีการระบุไว้ว่าหากผู้นำที่เป็นนักปราชญ์ตามแนวความคิดของพลาโตได้กระทำการไปนั้นเป็นไปตามปัญญา และศีลธรรมของตนแล้วหากเกิดความเสียหายขึ้นจะทำประการใด หรือแม้แต่ผู้อื่นจะสามารถมองต่างมุมได้หรือไม่ว่าการบังคับใช้กฎหมาย หรือปกครองโดยนักปราชญ์ (ซึ่งถือว่าตนเป็นซูเปอร์ฮีโร่) เป็นเพียงการใช้เหตุผลเรื่องความยุติธรรมส่วนตนปกครองผู้คนส่วนรวม เพราะความยุติธรรม (justice) สามารถถูกยกขึ้นมาอ้างในทุกวงการ เพราะแต่ละคนล้วนใฝ่ฝันและต้องการ คนทั้งหลายมักมีความเข้าใจกันทำนองว่า อะไรทั้งหมดทั้งปวงหรือทุกอย่าง หากถูกใจหรือพอใจจึงจะยอมรับว่ายุติธรรม ถ้าไม่ถูกใจหรือไม่พอใจ ก็โวยวายว่าไม่ยุติธรรม ไม่เป็นธรรม คือมีความลำเอียงเป็นที่ตั้ง ซึ่งแต่ละบุคคลก็ให้ความหมายแตกต่างกันไป แต่ละยุคสมัย ค่านิยมและปัจจัยบุคคล ทั้งนี้หากบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือกระทำความผิดเงื่อนไขของสังคม ก็จะนำไปสู่สภาพที่เรียกว่า ความไร้ระเบียบ (Anomie) ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมากมาย⁵

ดังนั้นหากสมมติฐานข้างต้นเป็นจริง บังคับใช้กฎหมายโดยซูเปอร์ฮีโร่ผู้ถูกตั้งมาตรฐานทางศีลธรรมเยี่ยงนักปราชญ์ก็คือการแก้แค้นทดแทนแบบมนุษย์ทั่วไป กระทำตอบโต้กันเท่านั้น เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นและสาสม ซึ่งมีนักวิชาการให้ความเห็นไว้ว่า⁶ การลงโทษเพื่อแก้แค้นตอบแทนนี้ไม่ได้มองถึงประโยชน์แห่งอนาคต ไม่ได้พิจารณาถึงว่า การลงโทษนั้นจะมีผลในการป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีกหรือไม่ การลงโทษเพื่อแก้แค้นไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคม แต่คำนึงถึงความเหมาะสมของโทษกับความผิดที่กระทำ ฉะนั้นเมื่อได้ลงโทษผู้กระทำความผิดตามอัตราโทษแล้วก็ต้องปล่อยตัวออกมา ทั้งๆ ที่ยังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่ เช่น การตัดมือผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ สังคมไม่ได้อะไรจากการลงโทษดังกล่าว นอกจากคนพิการที่สังคมต้องรับภาระ ซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคม อย่างไรก็ตาม เป็นการยากที่จะวัดขนาดความรุนแรงของโทษกับ

⁵ พเยาว์ ศรีแสงทอง. การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Punishment and Coorection). พิมพ์ครั้งที่ 2, บริษัท จามจุรีโปรดักส์, 2555, หน้า 1.

⁶ เรื่องเดียวกัน, 47.

ความผิด ว่ามีความเท่าเทียมกันจริงหรือไม่ โทษที่ได้รับนั้นมากหรือน้อยกว่าความผิดหรือไม่ ผู้กระทำความผิดได้รับความยุติธรรมหรือไม่

3. ความล้มเหลวของการปกครองโดยรัฐบาล นำไปสู่ความรุ่งเรือง ของเหล่าซูเปอร์ฮีโร่ ?

มีคำกล่าวว่า “ความยุติธรรมที่ชอบด้วยกฎหมายชั่วร้ายกว่าความยุติธรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย”⁷ ซึ่งเกิดคำถามต่อไปว่าถ้าหากว่าความยุติธรรมอันไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับกลายเป็นสิ่งชอบธรรมในสายตาของมนุษย์ขึ้นมา ระบบของโลกจะเปลี่ยนไปในทิศทางใด ซึ่งต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงที่มาของการทำให้ซูเปอร์ฮีโร่ถือกำเนิดและเติบโตอย่างชอบธรรมในสายตาของประชาชน โดยในชุดความคิดการถือกำเนิดซูเปอร์ฮีโร่ นั้น โดยทั่วไปแล้วจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. ซูเปอร์ฮีโร่สัญลักษณ์ของคนดี ผู้ทำความดี
2. เหล่าร้าย ศัตรูหรือภัยของโลกผู้ประกอบแต่กรรมชั่วช้าหากอันมีอาจให้อภัย

และ

3. ตำรวจ ทหาร หรือตัวแทนฝ่ายความมั่นคงของรัฐ

โดยภาพรวมของวรรณกรรมซูเปอร์ฮีโร่ มักจะฉายภาพการด้อยซึ่งพลกำลังไร้ซึ่งประสิทธิภาพของพลังแสนยานุภาพอาวุธใดของตำรวจและเจ้าหน้าที่ แล้วก็ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายบ้านเมือง หรือปกป้องประชาชนตามที่ได้สัญญาประชาคมไว้ได้ อาชญากรรมจึงเกิดขึ้นทุกท้องที่และมีปริมาณเพิ่มขึ้น นำไปสู่การชักจูงให้หมู่ชนเริ่มตั้งคำถามต่อผู้รักษากฎหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเรื่องนี้พอจะเทียบเคียงได้กับทฤษฎีสภาพไร้บรรทัดฐาน (Anomic Theory)⁸ ของเดอร์ไคร์เป็นนักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียง ได้นำเสนอทฤษฎีสภาพไร้บรรทัดฐานว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ปกติของ

⁷ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, *สังคมกับกฎหมาย*, พิมพ์ครั้งที่ 3, บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2553, หน้า 165.

⁸ อัจฉริยา ชูตินันท์, *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*, บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2555, หน้า 91-92.

สังคม เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีขอบเขตและไร้ขีดจำกัดซึ่งในภาวะปกติของสังคมจะมีกฎหมาย หรือระเบียบเป็นกลไกควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคมหรือบุคคลในสังคมสามารถยอมรับหรือทนได้ แต่ในทางตรงกันข้าม หากสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กฎระเบียบที่มีอยู่ก็จะมีประสิทธิภาพในการควบคุมความต้องการของบุคคลได้อีกต่อไป เป็นเหตุให้สังคมอยู่ในสภาพที่ไร้บรรทัดฐาน ซึ่งเรียกว่า “อนอมี” (Anomie) และนำไปสู่ปรากฏการณ์อาชญากรรมที่มากจนสังคมไม่อาจมีสภาพปกติสุขได้ คำว่า “Anomie” เป็นภาษากรีก แปลว่ากฎหมายไร้ความหมาย (Lawlessness) เป็นปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นเพียงชั่วระยะหนึ่งหลังจากนั้นเมื่อเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมเข้าสู่ภาวะปกติ สภาวะไร้กฎหมายก็ก็จะหมดไป

ตามแนวความคิดของเดอว์เคอร์ไคโดยสรุปแล้วอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมเมื่อใดที่บรรทัดฐานของสังคมไม่สามารถควบคุมการกระทำของบุคคลในสังคมได้หรือไม่ตอบสนองความต้องการของสังคม ก็จะเป็นเหตุให้บุคคลล่องละเมิดฝ่าฝืนบรรทัดฐานของสังคม และนำไปสู่การกระทำความผิด และมีความเชื่อว่า อาชญากรรมมักจะเกิดขึ้นในสังคมอุตสาหกรรม สังคมเมืองใหม่ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและสร้างความขัดแย้งทางสังคมทางแก้ไขคือต้องสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม⁹

“ตำรวจมาตอนจบ” คือภาพสะท้อนอุดมคติของการไร้ประสิทธิภาพของอำนาจยุติธรรมกระแสหลัก การเข้าปราบปรามอาชญากรรมเป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ ทั้งในประเทศไทย และแทบทุกประเทศทั่วโลกทำให้เกิดมุมมองเชิงเสียดสีประชดประชันโดยมีการฉายซ้ำของวรรณกรรมลักษณะดังกล่าวตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

เมื่ออำนาจ และความไว้วางใจที่ประชาชนมอบหมายให้รัฐบาลถูกสั่นคลอนเกิดความไม่ไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย ซึ่งอันที่จริงแล้วบทบาทของตำรวจ ทหาร หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ สะท้อนถึงการเป็นกลไก

⁹ เรื่องเดียวกัน, 91-92.

ความมั่นคงปกติของรัฐ ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักสำคัญที่สุดในการดำเนินเรื่องของ
วรรณกรรมซูเปอร์ฮีโร่แทบทุกเรื่อง โดยบทบาทของซูเปอร์ฮีโร่นั้นจะเด่นชัดและ
ชัดเจนขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อกลไกความมั่นคงปกติของรัฐนั้นล้มเหลวลง ก่อกำเนิด
ภาวะซึ่งซูเปอร์ฮีโร่ต้องแสดงพลังและสามารถเอาชนะศัตรูได้ในที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่
น่าสนใจว่าประชาชนกลับรู้สึกยินดีต่อการปรากฏกายของซูเปอร์ฮีโร่ จนลืมไป
ว่าพลังของซูเปอร์ฮีโร่มิได้รับฉันทาติจากประชาชน มิได้มีกฎหมายบัญญัติ
รับรองอำนาจ อำนาจเหล่านี้ตรวจสอบมิได้ และอำนาจที่กำจัดเหล่าร้ายได้
ก็สามารถกลับทำลายประชาชนได้เช่นเดียวกัน

เมื่อภาพของกระบวนการยุติธรรมที่สะท้อนออกมาในรูปของความล้มเหลว
จึงเกิดกระบวนการผดุงความยุติธรรมภาคปัจเจกชน ซึ่งในสังคมไทยยุคใหม่เริ่ม
เกิดปรากฏการณ์เข้ากลุ่มทางสังคมอาทิ เพจออนไลน์ต่างๆ เป็นต้น การร่วม
กลุ่มเพื่อ “ร่วมด้วยช่วยกัน” ลักษณะนี้ผลักดันให้เกิดวีรบุรุษในยุคใหม่ ซึ่งเป็น
ตัวแทนภาพที่ชัดเจนขึ้นของชนชั้นกลางที่รักในความยุติธรรมสุดขีด และมีความเชื่อ
หรือพร้อมจะเชื่อว่าโลกนี้มีเพียงสีขาวและดำ

เจ้าหน้าที่รัฐผู้อยู่ในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะทหาร ตำรวจใน
ภาพยนตร์แนวซูเปอร์ฮีโร่ มีขึ้นเพื่อแสดงความล้มเหลวของระบบบังคับใช้
กฎหมายของตน เมื่อความยุติธรรมกระแสหลักเกิดการ “ลัดวงจร” หรืออาจ
บางทีการลัดวงจรทางกระบวนการยุติธรรมนี้เป็นไปเพื่อสร้างเงื่อนไขในการใช้
ช่องทางอำนาจพิเศษ ‘เหนือกลไกปกติของรัฐ’ (Legitimized Extralegality)
เพื่อใช้ในการจัดการกับ ‘ภัยพิเศษบางประการ’ ที่ไม่อาจจะจัดการด้วยเงื่อนไข
ทางกฎหมายปกติทั่วไปได้สภาวะดังกล่าวนี้บางทีในทางวิชาการเรียกกันว่า
‘ภาวะยกเว้น หรือ State of Exception’ ตามคำอธิบายของจอร์จิโอ อากัมเบน
(Giorgio Agamben) ที่อธิบายถึงสภาวะยกเว้น (อำนาจของกฎหมาย) ในสังคม
เมื่อสังคมเผชิญกับภัยที่ถูกทำให้มองว่าไม่อาจจะแก้ไขได้ด้วยกลไกปกติธรรมดา
ซึ่งมันก็นำมาสู่การประกาศสภาวะฉุกเฉิน, การรัฐประหาร หรือการลอบสื
บราชการลับต่างๆ ในโลกจริงนั่นเอง

ในทางภาพยนตร์สิ่งที่ถูกนำมาเป็นภาพแทนกลไกการแก้ปัญหาที่
‘เหนือกฎหมาย’ หรือ ‘เกินกว่ากลไกปกติ’ จึงถูกหล่อหลอมออกแบบให้
กลายเป็นตัวซูเปอร์ฮีโร่ในแต่ละรูปแบบ เพราะฉะนั้นแล้วเป็นไปได้หรือไม่ว่า

ในการอบคิดนี้ ภาพยนตร์ หรือการ์ตูนซูเปอร์ฮีโร่แทบทุกเรื่อง เป็นหนึ่งที่น่าสนใจและสามารถทำอะไรมากได้ นอกเหนือกฎหมายแค่ไหนก็ได้ ในนาม “คนดีความดี” หรือในนามการทำเพื่อ “ปกป้องประชาชน” ประจักษ์เป็นการ “ตั้งนะโมสามจบ” เพื่อหาความชอบธรรมในการเข้าต่อกรกับเหล่าร้าย

เมื่อพิจารณาชุดความคิดนี้แล้ว เราจะพบว่าฮีโร่แทบทั้งหมดมีโอกาที่จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการกระทำอันไม่สมเหตุผลผลทั้งสิ้น “คนไม่มีโอกาสที่จะสามารถเข้ามาอยู่ในคราบที่เรียกตัวเองว่าคนดีได้และคนในสังคมก็มักจะอยากให้อ่านากับคนดีในคราบเหล่านี้เสียด้วย ไม่ว่าอ่านงานนั้นจะไม่ชอบธรรมหรือขัดกับกฎหมายเพียงใด” วรรณกรรมแนวซูเปอร์ฮีโร่จึงสะท้อนถึงการใช้อำนาจในกฎหมาย กับ “อำนาจในอุดมคติ” และสามารถอธิบายถึงความ เป็นมนุษย์ได้แม้เพียงบางด้านของทั้งหมดก็ตาม ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่ได้อย่างดีเยี่ยมในการเป็นหลักฐานเพื่อทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก สำนึกความคิด ความเชื่อ หรืออาจเรียกรวมๆว่า การศึกษากฎหมายในปริมณฑลทางความคิดและความรู้สึกเป็นสิ่งที่วรรณกรรมจะช่วยให้ การศึกษาได้มาก ในทำนองเดียวกันปริมณฑลทางวิชาการอื่นก็เริ่มมีการศึกษา โดยให้คุณค่าของมนุษย์มากขึ้น เช่นการศึกษาประวัติศาสตร์ของความรู้สึกก็ตี การเมืองของความคาดหวังที่ดี เป็นต้น ทั้งนี้ในวิชากฎหมายกระบวนทัศน์อย่าง นิติสำนึก (Legal Consciousness) การศึกษาปรัชญากฎหมาย ประวัติศาสตร์ ความคิดทางกฎหมาย เป็นสิ่งที่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับการตระหนักรู้ถึงปัญหาของการศึกษากฎหมายแบบวิชาชีพครอบงำวิชาการและเน้นการท่องจำ¹⁰

ดังที่ได้กล่าวเรื่องความยุติธรรมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะชี้นำการคงอยู่ หรือล่มสลายของสังคมทุกสังคม มีผู้ให้ความเห็นไว้ว่าความยุติธรรมในเชิงนามธรรม คือสภาวะที่มีอยู่จริง ของสิ่งที่มนุษย์ผู้มีจิตสำนึกสามารถรับรู้ได้ด้วยสามัญสำนึกว่า ถูกต้องเหมาะสม ในเชิงรูปธรรม ความยุติธรรมมีความหมายได้หลากหลายขึ้นกับความเชื่อของแต่ละคนด้วย แต่พอสรุปได้สั้น ๆ ว่า หมายถึง ความเที่ยงตรง,

¹⁰ กฤษณ์พชร โสมณวัตร, วรรณกรรมศึกษาตุลาการ : โลกทัศน์ต่อตุลาการใน “พี่น้องคารามาซอฟ”, วารสารนิติสังคมศาสตร์, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, 2559 (มกราคม-มิถุนายน), หน้า 41.

ความชอบธรรม, ความถูกต้อง¹¹ สิ่งที่น่าสนใจก็คือรูปแบบของการบังคับใช้กฎหมายของซูเปอร์ฮีโร่ซึ่งถือเป็นปัจเจกชนนั้นทำประการใดที่ประชาชนจะสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องเที่ยงตรง ตามนิยามความยุติธรรมอันเป็นสิทธิมนุษยชนสากลได้

4. เหล่าร้ายในโลกแห่งความจริง ผู้ถูกละเมิดสิทธิโดยเหล่าฮีโร่ ?

พลเมืองดีไม่จำเป็นต้องมีสำนึกว่าตนเป็นคนดีหรือเหนือกว่า หรือแตกต่างจากผู้อื่นในสังคม สำนึกของพลเมืองดีในทางกระบวนการยุติธรรมนั้นมิได้เลิกลอย แต่พลเมืองดีกระทำการ หรือไม่กระทำการตามกรอบของกฎหมายและศีลธรรมขั้นพื้นฐานที่สังคมคาดหวังเท่านั้น ไม่ผูกขาดความดี

ซูเปอร์ฮีโร่มีความตระหนักรู้ตลอดเวลาว่าตนเป็น “คนดี” และมีภารกิจตลอดชีวิตในการ “ล้างชั่ว” มีความสุขชั่วในการเทิดทูนให้คุณค่าและมีแนวโน้มที่จะสร้างมาตรฐานความดีความยุติธรรมแบบอัตวิสัย เพื่อให้ตนและหมู่คณะยังคงรักษาสถานที่มั่นแห่งความดีเอาไว้ อันเป็นลักษณะผูกขาดความดีไว้กับตนเอง

หากตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของโลกแห่งความเป็นจริง เหล่าร้าย อาชญากร หรือผู้ทำผิดกฎหมายในทุกสังคม ต่างก็มีความเป็นมนุษย์ ซึ่งในสายตาแห่งกฎหมายบุคคลเหล่านั้นมีสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นมนุษย์ การทำความเข้าใจถึงสิ่งนี้เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้รักษาความยุติธรรมยุคใหม่ ซึ่งเหล่าร้าย หรือสัตว์ประหลาดในโลกจินตนาการนั้นในโลกของความเป็นจริงก็คือมนุษย์ธรรมดาซึ่งกระทำผิดกฎหมายและควรได้รับการพิจารณาดำเนินคดีตามบรรทัดฐานของกฎหมายจึงจะถูกต้อง

ดังนั้นการนำมุมมองที่มีต่อตัวละครสัตว์ประหลาด หรือเหล่าร้ายอันมีลักษณะ “ไม่ใช่คน” ในอุดมคติมาใช้กับผู้กระทำความผิดกฎหมายย่อมทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม กลายเป็นระบบ “กฎหมาย” ถูกเชิดชูเหนือกฎหมาย

¹¹ ดิเรก วรรณาคม, นิติปรัชญา, บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2557, หน้า 154.

สิ่งสำคัญที่ควรตั้งคำถามกับการก้าวเข้าสู่ภาวะซูเปอร์ฮีโร่ก็คือเจตนาธรรมณ์ที่แท้จริงของเขาหรือเธอคือสิ่งใด จุดมุ่งหมายอันสูงสุดที่เหล่าซูเปอร์ฮีโร่ตัวจริงในสังคมต้องการ เมื่อซังน้ำหนักพิเคราะห์ถึงประโยชน์ได้เสียแล้ว สังคมได้ หรือเสียสิ่งใดไป ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่าปัญหาบางปัญหา อาทิปัญหาอาชญากรรมในสังคมจะลดลงเมื่อบุคคลซึ่งเป็นซูเปอร์ฮีโร่แสดงฝีมือเข้าปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน แต่ในทางกลับกันควรหรือไม่ที่จะต้องเริ่มตั้งคำถามกับวิธีการทั้งหลายที่เหล่าซูเปอร์ฮีโร่ได้กระทำไปว่าถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายบ้านเมืองหรือไม่

โดยหลักแล้วการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการปกป้องตนเองจากภัยอันตรายที่ละเมิดกฎหมาย และคลองธรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ และรัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิของตนที่สามารถทำได้ แต่คำถามที่ตามมาคือหากว่าการใช้อำนาจนั้นปราศจากการควบคุม หรือปราศจากพันธะธรรมที่จะจัดระเบียบการใช้สิทธิที่เกินส่วนของเหล่าฮีโร่ภาคประชาชน เมื่อเปรียบกับองค์กร หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีกรอบการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ (Checks and Balances) โดยกฎหมายกลไกขององค์กร และมีการควบคุมจริยธรรมคุณวุฒิ มาตรฐานการปฏิบัติงานในบางอาชีพโดยสภาวิชาชีพ

เมื่อเปรียบเทียบกับที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงนำไปสู่คำถามต่อไปว่าความยุติธรรมที่สังคมจะได้รับจากเหล่าผู้เป็นซูเปอร์ฮีโร่ กับฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ ฝ่ายใดจะสามารถประกันผลข้างเคียงอันเลวร้ายที่จะตามมาได้ ความยุติธรรมตามแนวทางซูเปอร์ฮีโร่คนดีมักถูกตั้งข้อสงสัยว่าจะเป็นความยุติธรรมแบบอัตวิสัยหรือไม่ ในขณะที่ความยุติธรรมตามระบบของเจ้าหน้าที่รัฐก็ถูกตั้งคำถามย้อนกลับไปเช่นกันว่าเป็นความยุติธรรมแบบภาวะวิสัยที่ประสพความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาของปัจเจกชน ซึ่งนำไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่ในสังคมคือการทำร้ายกันผ่านโลกไซเบอร์(Cyber Bullying)¹²

¹² สุภาวดี เจริญวานิช, การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์ : ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น Cyber Bullying: Impacts and Preventions in Adolescents, วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ปีที่ 25 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม - สิงหาคม 2560, หน้า 641-644.

5. “ซูเปอร์ฮีโร่” สัญลักษณ์แห่งเสรีภาพของ “คนดี” ?

เมื่อการเป็นฮีโร่หมายถึงการที่บุคคลนั้นก้าวเข้าสู่พิธีกรรมการเป็น “คนดี” จึงเกิดความเกรงใจจากทุกฝ่ายที่จะสะกิดเตือนให้เขาหรือเธอ ได้ตระหนักถึงผลที่ตามมาของการใช้บรรทัดฐานความดีของตนเองเข้าตัดสินผู้อื่นโดยวิธีการในแบบฉบับของตน จะนำมาซึ่งความวุ่นวายไร้การควบคุมหรือไม่ ...ควรส่งเสริมการเป็นซูเปอร์ฮีโร่ผู้มีจิตอาสา หรือบูชา “คนดี” ที่บ้างลั้ง

เมื่อเรามาถึงในยุคที่เชิดชูต่อความดี แต่เป็นความดีที่มาจากการบัญชาการเพียงแค่ของชนกลุ่มหนึ่งที่เราไม่ได้มีส่วนในการเลือกเขาเข้ามา หากว่าในอนาคตเมื่อเกิดปัญหากับชนกลุ่มนี้ หรือเกิดข้อผิดพลาดอันมาจากความดีที่คนกลุ่มนั้นกระทำ เราอาจจะต้องพิจารณาตัวเองว่า เราจะมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบถึงผลเสียของการกระทำนั้นกันอย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็เกิดคำถามตามมาว่า การสนับสนุนต่อการกระทำของคนกลุ่มนี้สามารถกระทำได้โดยรูปแบบใด รวมไปถึงหากมีผู้ไม่เห็นด้วยและต้องการแสดงออกการถึงความเห็นแย้งควรจะประพุดิตตนไปในทิศทางใดจึงจะเหมาะสม

ในอนาคตรัฐไทยจะต้องพบกับปัญหาท้าทายอำนาจรัฐยุคใหม่ ซึ่งมีที่มาจาก การเปิดโลกที่ไร้พรมแดน การนิยาม หรือให้คุณค่า “ความดี” อันแตกต่างหลากหลาย การก้าวเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรมเต็มรูปแบบ และปฏิเสธมิได้ว่า บางโอกาสรัฐจำเป็นต้องพึ่งพาพลังแห่งเหล่าฮีโร่ หรือจิตอาสาสาธารณะ เมื่ออำนาจรัฐจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกำลังเสริมจากเหล่า ซูเปอร์ฮีโร่คนดีในชีวิตจริง รัฐบาลจะต้องจริงจังที่จะเลือกหนทางใหม่ในการดำเนินนโยบายคุ้มครองสังคม ซึ่งอาจวางแนวทางกฎหมาย หรือนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนซูเปอร์ฮีโร่ หรือจำกัดการใช้สิทธิเกินส่วนจะทำให้เกิดความชัดเจนมากกว่าจะมีผู้อาสาเป็นซูเปอร์ฮีโร่ในสถานการณ์จริง แน่แน่นอนว่าบทความนี้ได้ต่อต้านการทำความดี เพียงแต่ตั้งคำถามเพื่อให้การทำความดีนั้นเป็นไปโดยชอบประกอบด้วยธรรม และตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของเสรีชนผู้เคารพซึ่งสิทธิของเพื่อนมนุษย์

บรรณานุกรม

- กฤษณ์เพชร โสมณวัตร. (2559). วรรณกรรมศึกษาตุลาการ : โลกทัศน์ต่อตุลาการใน “พี่น้องคารามาซอฟ”. วารสารนิติสังคมศาสตร์, 9(1).
- จรัญ โฆษณานันท์. (2555). นิติปรัชญาแนววิพากษ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ดิเรก ควรสมาคม. (2557). นิติปรัชญา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2553). สังคมกับกฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2553). นิติปรัชญา (พิมพ์ครั้งที่ 11). โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- เพียว ศรีแสงทอง. (2555). การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำผิด (Punishment and Coorection) (พิมพ์ครั้งที่ 2). บริษัท จามจุรีโปรดักส์.
- สมยศ เชื้อไทย. (2558). นิติปรัชญา(จิตติ ดิงศักทียบทยาของนักกฎหมาย กับเทศบาลบ้านเมือง) (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2555). อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2556). ทฤษฎีอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- อุดมศักดิ์ สีนธิพงษ์. (2555). สิทธิมนุษยชน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- เฮอร์คิวลีส. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://th.m.wikipedia.org/wiki/เฮอร์คิวลีส>
- [Special Report3] Superhero กับสังคมไทย. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2561, จาก <http://media-eater.exteen.com/20090717/special-report-3-superhero>.